

**Wyrok z dnia 10 czerwca 1997 r.
II UKN 182/97**

Prowadzenie w ramach małżeńskiej wspólności majątkowej rolniczego działu specjalnego, formalnie zarejestrowanego na jednego z małżonków, wywołuje wobec obojga małżonków skutki prawne wynikające z prawa ubezpieczeń społecznych.

Przewodniczący SSN: Maria Małkowska, Sędziowie SN: Zbigniew Myszkowski (sprawozdawca), Barbara Wagner.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 10 czerwca 1997 r. sprawy z wniosku Zofii K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w Z.W. o emeryturę, na skutek kasacji wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi z dnia 4 lutego 1997 r. [...]

u c h y l i ę zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w Z.W. decyzją z dnia 13 grudnia 1995 r. odmówił Zofii K., urodzonej 27 stycznia 1940 r., prawa do wcześniejszej emerytury przyjmując, że nie legitymuje się 30 letnim stażem gdy udowodniła jedynie 25 lat 2 miesiące i 5 dni stażu ubezpieczeniowego. Organ rentowy nie uwzględnił ubezpieczonej okresu prowadzenia działu specjalnego od grudnia 1970 r. do czerwca 1977 r., wskazując na nieudokumentowanie tej działalności.

Odwołanie od tej decyzji oddalił Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi wyrokiem z dnia 4 października 1996 r., przyjmując że ubezpieczona nie przedłożyła dokumentów potwierdzających prowadzenie działu specjalnego w spornym okresie, a przesłuchana w charakterze świadka Franciszka M. zeznała jedynie, że to mąż ubezpieczonej prowadził dział specjalny - pieczarkarnię, co nie miało automatycznego odniesienia do sytuacji prawnej ubezpieczonej

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi oddalił apelację ubezpieczonej i podzielił ustalenia faktyczne oraz ocenę prawną Sądu pierwszej instancji. Sąd Apelacyjny przyjął, że ubezpieczona nie udowodniła, że w spornym okresie prowadziła rolniczy dział specjalny, który zgodnie z zeznaniami świadka Franciszki M., prowadziła jej mąż, a ubezpieczona w nim pracowała. Sąd ten uznał, że takie zeznania nie stanowią dostatecznego dowodu potwierdzającego fakt prowadzenia przez ubezpieczoną w spornym okresie działalności rolniczej, od której opłacała podatek rolny.

W kasacji ubezpieczona podtrzymała zarzut naruszenia przepisów postępowania, mających istotny wpływ na wynik sprawy (art. 393¹ pkt 2 KPC), przez pomi-

niście lub bieżących ocen zeznań świadka Franciszki M. - pracownicy ówczesnej Rady Narodowej w K. (miejscowości prowadzenia rolniczego działu specjalnego), która zeznała, że ubezpieczona wraz z mężem prowadziła w spornym okresie rolniczy dział specjalny, który wprowadziła formalnie był zarejestrowany na jej męża - opłacającego podatek rolny, ale nie powinno podlegać kwestii, że ubezpieczona współpracowała w tym dziale specjalnym. Na rozprawie kasacyjnej pełnomocnik ubezpieczonej wskazał, że w aktach rentowych znajdują się notarialnie poświadczony pisemne zeznania dwóch innych świadków, którzy zeznali, że ubezpieczona w spornym okresie pracowała w dziale specjalnym produkcji pieczarek.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest uzasadniona wobec niewyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy w zakresie niezbyt do prawidłowej oceny zebranego w sprawie materiału, a w konsekwencji do prawidłowego orzekania. Pełnomocnik ubezpieczonej, korzystając z uprawnienia do uzupełniającego przytaczania uzasadnienia podstawy kasacyjnej (art. 393¹¹ zdanie drugie KPC), trafnie wskazał, że Sądy obu instancji bezpodstawnie pominięły przedłożone w postępowaniu rentowym pisemne zeznania dwóch innych świadków, którzy potwierdzili pracę ubezpieczonej w spornym okresie w rolniczym dziale specjalnym (uprawy pieczarek).

W zaskarżonej decyzji odmowa uwzględnienia spornego okresu do stażu emerytalnego ubezpieczonej nie wynikała z przekreślenia wiarygodności zeznań tych świadków, ale z braku jakichkolwiek dokumentów potwierdzających prowadzenie tej działalności. Tymczasem w związku z powodu braku dokumentacji z Urzędu Miasta i Gminy w ..., wynikającego z ograniczonego okresu przechowywania ksiąg podatków i opłat podatku gruntowego, ubezpieczona w sposób uprawniony wykazywała sporny okres zeznaniami świadków, których wiarygodność podlegała ocenie zarówno w postępowaniu rentowym, jak i w procedurze sądowej.

Równocześnie prowadzenie rolniczego działu specjalnego i opłacanie podatku rolnego przez męża ubezpieczonej zostało potwierdzone w postępowaniu sądowym. Prowadzenie - w ramach małżeńskiej wspólności majątkowej - rolniczego działu specjalnego, formalnie zarejestrowanego na jednego z małżonków, wywołuje skutki prawne wobec obojga małżonków. Ponadto wobec potwierdzenia w postępowaniu sądowym faktu prowadzenia rolniczego działu specjalnego i opłacania podatku rolnego przez męża ubezpieczonej oraz pracy w tym dziale specjalnym ubezpieczonej - pogląd Sądu Apelacyjnego o braku możliwości uwzględnienia ubezpieczonej spornego okresu do stażu emerytalnego jest bezpodstawny wobec regulacji art. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.). Przepis ten nakazuje uwzględnienie nie tylko przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego (działu specjalnego produkcji rolnej w rozumieniu przepisów podatkowych), ale także przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym (dziale specjalnym) - odpowiednio pkt 2 i 3 powołanej normy prawnej. Trafnie przy tym w kasacji zwrócono uwagę, że ta sama przecięta praca w dziale specjalnym została uwzględniona do stażu emerytalnego ubezpieczonej już po

wprowadzeniu systemu rolniczego ubezpieczenia społecznego, tj. od 1 lipca 1977 r.

Powyższe okoliczności podważają w istotny sposób trafność sądowej oceny niepełnego materiału dowodowego zebranego w sprawie (art. 233 § 1 KPC), przeto Sąd Najwyższy orzekł kasatoryjnie z mocy art. 393¹³ § 1 KPC.

=====